

Mano mokytoja Natalija

Po tarptautinių konkursų laureatų apdovanojimų LR Prezidentūroje. Iš kairės: Natalija Kosenko, Mantautas Katinas, prezidentas Valdas Adamkus, dainininkas Rafailas Karpis, 2000 (Algirdo Rakausko nuotrauka).

Gimė jis jau labai greitai po to, kai pradėjau mokyti pas mokytoją Nataliją. Kodėl gimė? Ogi todėl, kad mokytoja Natalija niekada nenaudojo jokios prievartos ir mokė taip, tarsi tai nebūtų mokymas, o kažkoks labai įdomus ir natūralus procesas. Taip neįkyriai, sakyčiau. Nebūdavo jokie betiksliai kartojimo, kabinėjimosi prie smulkmenų ar tobulybės siekimo, kurio vaikui visai dar nereikia. Kažkokias gamas gal ir grodavom, bet labai greit jų jau nebegrojom. Nuo penktos klasės, užtikrinu, nesu grojęs jokių gamų anei arpedžių (tiesa, pirmajame akademijos kurse nesėkmingai prie jų mane grąžinti bandė profesorė Veronika Vitaitė). Dabar, šešerius metus sukandęs dantis pradirbęs muzikos mokykloje Airijoje, suprantu, kokį didelį mokytojos talentą mokytoja Natalija turėjo. To, deja, neišmoksi.

Galima sakyti, kad mokytojos Natalijos mokymas buvo visiškai nestandartinis ir nekonvejerinis. Ji niekada nedraudė pasirinkti kūrinį, kuriuos nori groti pats. Atrodytų, kaip gali norėti, jų nežinodamas. Bet mokytoja Natalija man yra pergrojusi daugybę repertuaro: nuo Bacho „Mažųjų preliudų“ iki trečiojo Rachmaninovo koncerto (kurį, beje, po daugelio metų kartu grojome muzikos mokyklos klasėje, kai vieno paskutinių susitikimų metu atsirado laisvas pusvalandis). Vaikui, o ir suaugusiajam, jos

Mirus žmogui, kartais imama rašyti atsiminimus. Galbūt tam, kad būtų pasakyta, jog ne veltui gyventa, arba dėl to, jog norima parodyti velioniui dėmesį, kurio šiam esant gyvam nebuvo rodoma. Dažniausiai atsiminimuose tiek velionis, tiek atsiminimų autorius piešiami gražesnėmis nei tikrosios spalvomis, ir abiejų ryšys paprastai vaizduojamas artimesnis ir nuoširdesnis nei buvo iš tikrųjų. Stengiuos šių klišių čia vengti.

Su mokytoja Natalija, kaip ją nuo bendravimo pradžios vadindavau, susipažinau 1991 m., būdamas septynerių. Ji buvo mano pirmoji fortepijono mokytoja ir mane mokino 7–8 metus. Patekau pas ją netyčia, nes buvau numatytas kitai fortepijono mokytojai – griežtajai Danutei Kemeklytei. Beveik neabejoju, kad tai, galbūt mano laimei, būtų išgelbėję nuo bet kokio noro tapti pianistu.

skambinimas palikdavo stiprų įspūdį. Atrodė, jog ji tai daro visiškai natūraliai ir be jokių pastangų. „Ažuoliuko“ mokykloje ji buvo geriausia pianistė (Lietuvos konservatoriją ji baigė pas Olgą Šteinberg), ir tą visi žinojo. Žinojo ir ji pati, tačiau niekada tuo nesipuikavo ir dėl savo teisių nekovojo. Gaila, kad jos talentas ne visada būdavo įvertintas ir ne visad juo buvo pasinaudota.

Žinoma, laikui bėgant ir vis mažiau skambinant, ypač apsirus, pianistinės formos ji jau nebepalaikė, bet vis tiek buvo justi meistriškumas bei puikus skonis. Ji siekdavo natūralios, neperspaustos išraiškos, žinojo veiksmingų būdų, kaip atpalaiduoti rankas, minimaliomis pastangomis atlikti tiek sudėtingas oktavinės ir akordinės, tiek smulkios technikos vietas. Nesididžiuodamas manau, kad tą parodo ir tai, jog, būdamas vienuolikos, rečitalyje grojau visą Haydno D–dur koncertą, Bacho d–moll koncerto pirmąją dalį, o netrukus jau mokiausi ir Rachmaninovo antrojo koncerto pirmąją dalį ir Skriabino Op.8 Nr. 12 etiudą. Be jokių rankų skausmų ir traumų!

Dirbdavo mokytoja Natalija ilgai. Paprastai pamokos trukdavo 2–3 valandas. Retsykiais pamokos būdavo ir jos namuose. Turėjo gerą Blüthner fortepijoną, kurį jai studijų pradžioj nupirko tėvas. Papildomai už pamokas nemokėdavom. Kad ir nebuvo iš ko. Visada dirbdavo ir šeštadieniais, kartais – ir sekmadieniais. Tarp pamokų buvo pertraukėlės – jų metu kartu užkąsdavom, gerdavom arbatą, bendraudavom. Niekada nebuvo justi jokio atstumo. Pamenu, kad mokytoja Natalija pakėlė balsą tik vienąkart – kai, nuvažiavus į konkursą Paryžiuje, priverčiau nueiti pažiūrėti Napoleono kapo (nelabai supratau tada, kuo gi jai blogas tas Napoleonas). Bet nuėjom visgi. Pirmąkart Paryžiuj abu buvom. Kartu važiavom dar į konkursus Estijoje ir Čekijoje. Nors ir gaudavom paramą kelionėms (daugiausia iš

„Ažuoliuko“ muzikos mokykloje, 1991 m. (Algirdo Rakausko nuotrauka);

„Ažuoliuko“ muzikos mokyklos ir Atviros Lietuvos fondo), tačiau reikdavo pridėti ir savo lėšų. Juk užsieny viskas būdavo labai brangu, bet nė karto mokytoja Natalija nepasiskundė, kad jai sunku, nesuabejojo, vykti kartu ar nevykti. O juk turėdavo namie palikti sergančią mamą, sūnų.

Pamenu, kad su malonumu klausydavo kitų konkursantų, o kartu besiklausydami ir pajuokaudavom, ir pakomentuodavom. Į Taliną važiavom keturiese, su mano mama. Iki šiol pamenu, kaip mokytoja Natalija ir jos sūnus Miša Taline mums giedojo pravoslaviškas giesmes. Miša, nors ir be muzikinio išsilavinimo,

turėjo puikią klausą ir labai gražų, kone išlavintą, balsą. Kartu su Miša buvom ir Palangoje. Dėl savo sūnaus mokytoja Natalija dėjo didžiules pastangas. Savo intelektualumu iš kitų išsiskiriančiam Mišai, kuriam, kaip ir mokytojai Natalijai, menkai rūpėjo materialiniai dalykai, nebuvo lengva pritapti.

Kažkaip man susidaro toks įspūdis dabar, kad į viską – darbą, gyvenimą, sunkumus, ligas, mirtį – ji reagavo ramiai. Gebėjo susitaikyti su savo sunkiu likimu ir jam paklusti. Gal tą stiprybę perėmė iš savo ukrainietės mamos – labai valingos moters. Kol buvo gyva, mokytojos Natalijos mama Tamara ne tik rūpinosi visa namų buitimi ir Miša, bet ir ateidavo į mūsų bendrus koncertus, po kurių visada būdavo sudėtinė arbatėlė. Mama mus visus pažinojo, sveikindavo, drąsindavo, atnešdavo savo keptų rusiškų pyragėlių, naminio pyrago ir kitokių skanėstų.

Visa tai kūrė ir ypatingą psichologinę atmosferą mokykloje. Juk galėdavom ateiti repetuoti kada tik panorėję. Negali atskirti mokytojos Natalijos asmenybės ir aplinkos, kurioje ją atsimenu. Buvo daug pasitikėjimo. Ar kas dabar patikėtų, kad mokinys turėjo mokyklos raktą ir repetuodavo joje iki vidurnakčio? O kartais ir ilgiau. Ir niekad nieko nepavogė... Džiugina, kad tuomečio direktoriaus Juozo Rimtenio Šimulyno mokykloje sukurtos laisvės ir tolerancijos dvasios „Ažuoliuko“ mokyklos žmonių širdyse išlikę iki šiol.

Pamenu, jau po mano studijų Karališkojoje muzikos akademijoje Londone mokytoja Natalija klausėsi mano pasirodymo „Ažuoliuko“ mokykloje. Paskui paklausiau, ką galvoja, ir nustebau, kai išgirdau labai profesionalų tikros pianistės vertinimą ir kritiką.

„Всё таки стал пианистом“ (visgi tapai pianistu), – pasakė mokytoja Natalija paskutinį kartą mums susitikus. O gal ir ne paskutinį. Dabar jau daug kas susimaišė.

Iš rečitalio „Ažuoliuko“ muzikos mokykloje, 1995 m. (iš asmeninio archyvo);

Mokytojos N.Kosenko mokinys - Mantautas Katinas

Su Natalija mes susipažinome, kai pildėsi mūsų Jaunatviško Ryto svajonės – patekome tarp išrinktųjų mokyti J.Tallat-Kelpšos aukštesniojoje muzikos mokykloje (dabar konservatorija), ir – tapome studentėmis...

Besiliejantis mummyse tas beribis jaunatviškas džiaugsmas visuomet atnešdavo mums įvairiausių sėkmių, o studentė Natalija (vadinome ją mes Nataša) išsiskyrė ypatingais skaitymo iš lapo gabumais, puikia muzikine klausa. Paskui jau laukėme rekomendacijų, - Sulaukėme !.. Nataša, įstojusi

į konservatoriją (dabar – Akademija), mokėsi puikios profesorės, Olgos Šteinbergaitės klasėje. Baigė konservatoriją S. Rachmaninovo koncertu fortepijonui ir

orkestrui, visam gyvenimui išlaikydama savyje meilę šiam kompozitoriui.

Atėjusi į „Ažuoliuką“ dėstyti fortepijono, galima sakyti, nuo pat pirmųjų fortepijono skyriaus formavimosi žingsnių, Ji savo mokiniams tapo unikalia mokytoja. Kaip prisimena viena iš pirmųjų „Ažuoliuko“ fortepijono mokytojų Birutė Žaliukaitė: „Be pradinių, ypač reikšmingų darbų, išreikalaujamų iš mokinio tik per tam tikrą laiką, Natalija dar padovanodavo savo mokiniams begalinį fortepijonu atliekamų tekstų sąmoningumą. Pirmiausia – įsąmoninamos kūrinio dalys, jų kulminacijos, harmonijos pokyčių t a š k a i kūrinyje, tonacijų seka – visa tai leisdavo Jos mokiniams ypatingai (ypač) greitai perprasti ir labai lengvai įsiminti muzikinio kūrinio tekstą per jo savitumus ir tuoj pat lavinti techninį ir emocinį kūrinio išpildymą, siekiant virtuoziškumo. Ir visa tai grįždavo Jos mokiniams puikia sėkme, dalyvaujant įvairiuose festivaliuose ir konkursuose. Jos mokinys Mantautas Katinas tapo koncertuojančiu pianistu“.

Talentinga ir temperamentinga – Nataša savo esme ne kartą teigė:

„Darbas man – gyvenimas“

„Aš gyvenu kai dirbu“

„Mokykla – mano namai“

„Mokiniai man – Šeima“